Nr. 19. Kraków, 12 maja 1905. Rok XXII.

TYGODNIK ROLNICZY

Organ c. k. Towarzystwa Rolniczego Krakowskiego

wychodzi co piątek.

Prenumerata wraz z przesyłką pocztową wynosi: w państwie austr. rocznie 12 Kor., półrocznie 6 Kor., dla członków Towarzystw rolniczych i uczniów zakładów naukowych rolniczych rocznie 8 Kor., w Królestwie Polskiem rocznie 5 rs., a państwie niemieckiem 8 marek. Pojedynczy numer 24 halerze.
Prenumeratę należy nadsyłać do Administracyi: Kraków, ul. Basztowa l. 6.

Rękopisy nie nadające się do druku zwraca się tylko na żądanie i na koszt autora.
Listów nieopłaconych nie przyjmuje się.
Przedruk artykułów bez upoważnienia podpisanych autorów i podania źródła nie dozwolony.
Adres Redakcyi: Kraków, ul. Basztowa l. 6.

Cena ogłoszeń za 10 cm. 80 halerzy za pierwszy raz, a 60 halerzy za następne powtarzania. Drobne ogłoszenia prenumeratorów »Tygodnika Rolniczego« o sprzedaży lub poszukiwaniu produktów, posadach i t. p. 8 halerzy za wiersz petitu. Ogłoszenia przyjmuje Administracya „Tygodnika Rolniczego" w Krakowie, ulica Basztowa l. 6.

TREŚĆ:

Z CZYNNOŚCI TOWARZYSTWA.

Na posiedzeniu Komitetu w dniu 22 marca 1905 roku obecni: Zdzisław Hr. Tarnowski, Prezes; Czecz Karol Wice-Prezes; Dr. Józef Milewski; Bzowski Kazimierz; Dolański Henryk; Dydyński Maryan; Dąmbski Aleksander; Prof. Dr. Antoni Górski; Stefan Konopka; Dr. Adam Krzyżanowski; Prof. Władysław Lubomęski; Dr. Witold Milieski; Dr. Klemens Rutowski, Janusz Hr. Tyszkiewicz; Włodek Zdzisław; Dr. Zduń Jan; Sekretarz: Dr. Raczyński Józef. Nieobecność usprawiedliwili: Żeleński Władysław; Dr. Adam Jordan; Prof. Stefan Jentys.

1) Protokół z ostatniego posiedzenia przyjęto bez zmiany.

2) P. Dolański zdaje sprawę z posiedzenia Komitetu, przygotowującego międzynarodowy Kongres rolniczy we Wiedniu na r. 1906. Sprawozdanie przyjęto do wiadomości i uproszono p. Dolańskiego, aby jako Delegat c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego wziął udział także we wrześniowem posiedzeniu tego Komitetu.

3) Hr. Prezes oddaje przewodnictwo p. Wice-Prezesowi prof. Dr. Milewskiemu i sam w zastępstwie nieobecnego referenta Dra Adama Jordana odczytuje sprawozdanie Komisyi rewizyjnej za rok 1904, tudzież projekt odpowiedzi Komitetu na uwagi Komisyi rewizyjnej za r. 1903, który to projekt przyjęto według referatu Dra Jordana bez żadnej zmiany.

4) Hr. Prezes obejmuje przewodnictwo i podaje do wiadomości zmiany zaszłe w porządku dziennym Walnego Zebrania a w szczególności nowo-zgłoszone referaty. Zmiany powyższe zatwierdzono a na wniosek Dra Krzyżanowskiego z poprawką prof. Dra Milewskiego uchwalono na przyszłość wydawać nadające się do tego odczyty wygłoszone na Walnem Zgromadzeniu, w osobnej broszurce, jako odbitkę *„Tygodnika"*. Decyzyę, które odczyty kwalifikują się do wydrukowania, pozostawiono Prezesowi w porozumieniu z Redaktorem *„Tygodnika"*.

Na interpelacyę Dra Milieskiego w sprawie wyszukania tańszej drukarni, wyjaśniło Prezydyum, że sprawa ta była już poruszona w sprawozdaniu Komisyi kontrolującej za rok 1904 i że Prezydyum gotowe jest oddać wszystkie druki innemu tańszemu Zakładowi do wykonania, gdyby drukarnia uniwersytecka nie przyznała dogodniejszych warunków.

Uchwalono zaprosić Centralny Związek gal. przemysłu fabrycznego we Lwowie do wysłania delegata na Walne Zebranie.

P. Aleksander Dąmbski uprasza o udzielenie mu dyrektywy dotyczącej przemówienia na Walnem Zgromadzeniu w sprawie Syndykatu. Uchwalono, by Prezes Komitetu i Prezes Syndykatu udzielili referentowi potrzebnych informacyj.

5) Uchwalono wydrukować bezzwłocznie zatwierdzony przez c. k. Namiestnictwo statut Towarzystwa, a po rewizyi regulaminu Walnego Zebrania wszystkie przepisy obowiązujące Towarzystwo w jednej broszurce.

6) Uchwalono wnieść postulaty do Rządu o subwencye na r. 1906 w wysokości proponowanej przez Prezydyum z tą zmianą, ażeby na chów kóz zażądać 1000 K a nie 2.000 K, tudzież by zażądać na ożywienie działalności Tow. roln. okręgowych subwencyi we wysokości przyznanego na ten cel zasiłku przez Wydział krajowy. Odpisy postulatów uchwalono przesłać Kołu polskiemu na ręce posła p. Dra Włodz. Kozłowskiego z prośbą o poparcie.

Zarazem upoważniono Prezydyum do wniesienia petycyi do c. k. Rządu o udzielenie subwencyi względnie bezprocentowej pożyczki na budowę własnego domu. Celem zbadania, czy będą pewne widoki pomyślnego wyniku takiej petycyi uproszono p. Dolańskiego o zasięgnięcie opinii w miarodajnych kołach we Wiedniu i podanie jej do wiadomości Prezydyum Komitetu.

7) W sprawie urządzenia peryodycznej wystawy jęczmienia we Wiedniu postanowiono w zasadzie wystawę tę obesłać i przyczynić się odpowiednim udziałem do kosztów jej urządzenia, a zarazem starać się o utworzenie osobnego działu galicyjskiego. Co do sposobu zaś przeprowadzenia przekazano tę sprawę Sekcyi rolnej celem zbadania i wypracowania odpowiedniego projektu i przedłożenia go Komitetowi.

8) Podaniu kilku gospodarzy z Chrzanowa o pozwolenie na wywóz 15 wagonów ziemniaków za granicę uchwalono odmówić poparcia, natomiast podać petentom adresy odbiorców, którzy mimo usilnych starań ziemniaków w kraju zakupić nie mogą.

9) Na prośbę p. Koczaby uchwalono udzielić subwencyę na budowę gnojarni w kwocie 80 K pod warunkami ustanowionymi w tej mierze przez Komitet.

10) Z kolei zaproszono pp.: Aleksandra Dydyńskiego jako Przewodniczącego, tudzież Zagórskiego i Chrzanowskiego jako Członków Komisyi rewizyjnej w myśl uchwały zeszłorocznego Walnego Zebrania do wspólnego przedyskutowania odpowiedzi Komitetu na uwagi tejże Komisyi za rok 1903 i sprawozdanie jej za rok 1904. Hr. Prezes oddaje przewodniczenie Wice-Prezesowi prof. Dr. Milewskiemu a sam referuje wnioski Komitetu. Po przeprowadzeniu wyczerpującej dyskusyi Komisya rewizyjna przyjęła do wiadomości wyjaśnienia Komitetu odnośnie do roku 1903 i przedstawiła treść uzupełnienia swego sprawozdania za r. 1904, którego ostateczną redakcyę pisemną ma udzielić Komitetowi w jak najkrótszym czasie na ręce Prezydyum.

Następnie Hr. Prezes obejmuje napowrót przewodniczenie.

11) Przyjęto do wiadomości republikacyę refakcyi kolejowych dla przewozu paszy oraz uwolnienie od stempla przyznane przez c. k. Ministerstwo skarbu podaniom o atesty i samym atestom wystawionym dla uzyskania ulg kolejowych przy przewozie bydła i drobiu hodowlanego, tudzież koni hodowlanych i wyścigowych.

12) Wnioski Sekcyi hodowlanej, gorzelnianej i chowu koni uchwalono *en bloc.*

13) W wykonaniu uchwały reprezentantów Tow. roln. okręgowych powziętej w sprawie określenia stosunku tych Towarzystw do Syndykatu Towarzystw rolniczych, uchwalono zainicyować zbadanie dotyczących statutów i zaprowadzenie takiej zmiany tychże, któraby umożliwiła rzeczonym Towarzystwom przyjmowanie stałych zastępstw handlowych Syndykatu.

Uchwalono między innemi na wniosek Sekcyi chowu koni udzielić subwencyi na ogiery pp.: Śmiałowskiego w Chodorowie, Habrata w Suchodole i Konrada w Goleszowie; wysłać na premiowania koni w Nisku, Rzeszowie, Tarnowie, Wadowicach i N. Sączu p. Bojanowskiego; napisać do Namiestnictwa, ażeby rządowe premiowanie koni odbyło się w Nowym Sączu podczas jesiennej wystawy rolniczej; odnieść się do Koła Polskiego i c. k. Ministerstwa Rolnictwa z prośbą o poparcie w tym kierunku, aby fundusze przeznaczone przez Zarząd wojskowy na zakupno remont były użyte na ten cel w obu połowach monarchii w stosunku w jakim te połowy ponoszą wydatek na wspólną armię.

O kosztach administracyjnych

Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego.

W kołach zajmujących się bliżej działalnością Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego dają się nieraz słyszeć głosy wskazujące na to, że administracya Komitetu za drogo kosztuje i pochłania bardzo znaczną część otrzymywanych od państwa i kraju subwencyi z uszczerbkiem dla celów produktywnych, na któreby można obrócić większą sumę, gdyby administracya nie była tak kosztowną.

Na uzasadnienie tego twierdzenia bywa przytaczana okoliczność, że na wydatki administracyjne przeznaczony jest nietylko cały fundusz „Biuro", lecz nadto w rachunkach innych funduszów znajdują się pozycye takie, jak płace niektórych urzędników, koszta ich podróży i t. p.

Przyczyn tej krytyki szukać należy głównie:

1. w niedość ścisłem odróżnieniu kosztów administracyjnych od takich wydatków, które na zewnątrz przedstawiają wiele podobieństwa do kosztów administracyjnych, ale przy bliższem zbadaniu ich charakteru za koszta administracyjne uważane być nie mogą;

2. w sposobie prowadzenia rachunkowości kasowej Komitetu: ze względów praktycznych zamieszczało się pewne pozycye wydatków w rubrykach, do których one wcale nie należą, które zesumowane z innymi podwyższają znacznie cyfrę kosztów administracyjnych;

3. w jednostronnej ocenie wyników działalności Komitetu bez uwzględnienia całego zakresu tej działalności oraz charakteru Towarzystwa, jako korporacyi powołanej w jak najszerszej mierze do orędownictwa i zastępstwa zawodowych interesów rolnictwa.

Faktycznie rzecz się przedstawia według zamknięć rachunkowych za rok administracyjny 1904 w ten sposób:

Suma jak najszerzej pojętych wydatków administracyjnych Komitetu we wszystkich działach z wyjątkiem Biura rachunkowego i Tygodnika rolniczego, które mają specyalne zadania i osobne fundusze, wynosi okrągło kwotę 60.400 K na którą się składa cały fundusz „Biuro" w kwocie 36.700 K i zapisane w innych funduszach wydatki z pozoru podobne do administracyjnych w kwocie łącznej 23.700 K.

Do tej ostatniej kategoryi wydatków należą:

1, Płace urzędników technicznych, jak inspektorów hodowli, instruktorów rolnictwa i mleczarstwa, nauczyciela wędrownego, kierownika statystyki i t. p., których czynności i podróże nie są, ściśle biorąc administracyą, lecz wytwarzają niezbędne dla rozwoju hodowli i uprawy roślin usługi organizacyjne, informacyjno-instrukcyjne i ilustracyjno-kontrolne, czyniąc przez to zadość tym ważnym potrzebom rolnictwa, dla których zaspokojenia ustanowiono odnośne posady.

Że to zapatrywanie na charakter tych wydatków nie jest odosobnione, świadczy okoliczność podniesiona i przez Komisyę kontrolującą w sprawozdaniu z lustracyi za rok 1904, że istnieją specyalne subwencye, przyznane przez c. k. Rząd i przez Wydział krajowy z wyraźnem przeznaczeniem na rzeczone wyżej cele.

2. Wydatki stemplowe do kwitów na subwencye, bez których subwencya nie może być wypłaconą, które zatem jako koszta otrzymania subwencyi, a nie administracyi, należałoby raczej strącić z wysokości danego zasiłku i przyjąć go we wysokości o tyle niżej, o ile c. k. Rząd przy wypłacie równocześnie ściąga jako należytość stemplową, a nie liczyć tego wydatku na ciężary administracyjne.

Omówiona kategorya wydatków wynosi:

a) w płacach urzędników technicznych	12.701.28
b) w kosztach podróży	10.100.60
c) w stemplach	919.44
Razem	23.721.32 (I)

Kwota ta z powodów wyżej przedstawionych nie może być uważaną za koszta administracyi i dlatego w zamknięciach rachunkowych nie jest objęta funduszem „Biuro" lecz zapisana w rachunkach innych funduszów.

Przechodząc do kosztów administracyjnych objętych funduszem „Biuro", a wynoszących ogólną kwotę 36.728.69. należy przedewszystkiem podnieść, że zestawienie wydatków tego funduszu obejmuje wiele pozycyi, które tylko formalnie zaliczono do kosztów administracyjnych, zapisując je na fundusz „Biuro", bądź to dlatego, że dla tej kategoryi wydatków nie istnieje osobne konto, bądź też dla tego, że utarta praktyka każe je na ten fundusz zapisać, jakkolwiek one, biorąc rzecz merytocznie, powinny być zapisane na inne konto, czy to istniejące, czy to takie, któreby utworzyć należało, ale się go nie tworzy, aby nie komplikować prowadzenia ksiąg. Ze względów zatem praktycznych, zapisuje się te wydatki na fundusz „Biuro", jakkolwiek one bynajmniej nie są wydatkami administracyjnemi.

Do takich pozycyi należą:

1. W rubryce „Koszta podróży" która w ogólnej kwocie 3.187 K 14 h obejmuje między innemi:

a) koszta podróży delegata na konferencye w sprawie akcyi ratunkowej dla zapobieżenia skutkom klęski posuchy do Lwowa; kwota ta powinna być pokryta z funduszu zapomogowego.

b) Koszta podróży delegatów w sprawie wystawy spirytusowej do Wiednia, które powinien zwrócić Komitet wystawy.

c) Koszta podróży urzędnika, celem organizacyi i lustracyi biur subwencyonalnych Towarzystw okręgowych i koszta podróży delegata do Budapesztu w sprawie międzynarodowego Związku Towarzystw rolniczych, które to wydatki nie są przecież kosztami administracyjnemi Biura.

Wydatki pod *a), b), c),* wspomniane wynoszą okrągło 2.700 K która to kwota musi być od kosztów administracyjnych odliczona.

2. We funduszu Biuro widnieje dalej wydatek 4.000 K na popieranie działalności Towarzystw rolniczych okręgowych, którego sam tytuł dowodzi wymownie, że nie jest wydatkiem administracyjnym.

3. Fundusz dyspozycyjny Prezydyum użyty został w całości na cele nie administracyjne. Wydano bowiem z niego:

a) na popieranie działalności Tow. rolniczych okręgowych . . . . K 1.500
b) Tow. rol. okręgowemu w Wieliczce na premiowanie sług . . . . . . „ 100
c) na udziały w Syndykacie . . . . „ 1.400

wobec czego całą tę kwotę należy odliczyć od kosztów administracyjnych.

4. W rubryce „Wydatki biurowe“ zapisano subwencyę Tow. na urządzenie wystawy gorzelnianej w Wiedniu w kwocie 800 K co również nie jest wydatkiem na administracyę.

5. Wreszcie wydatki na prenumeratę czasopism są właściwie w znacznej części dokonane w interesie Tygodnika rolniczego i z tego funduszu powinny być opłacane.

Dok. nast.

Instrukcya
dla Towarzystw rolniczych okręgowych

napisał

Stefan Bojanowski.

Dokończenie.

II. Sprawy hodowlane.

a) Bydło.

W tym dziale należy wymienić wiele, jakich i od których Instytucyi otrzymał Wydział subwencyi na podniesienie chowu bydła? wiele i jakich obór zarodowych znajduje się w obrębie działalności danego Towarzystwa i czy nastąpiły w nich jakie zmiany w roku sprawozdawczym? wiele wpłynęło zwrotów za sprzedane subwencyjne buhaje? wiele i z jakich powodów przed czasem zwiniętych zostało subwencyjnych stacyi buhajów? jaki kierunek hodowli (jaką rasę) poleca Wydział w poszczególnych rejonach swej działalności? wiele, jakiej rasy, gdzie i za jaką kwotę zakupił Wydział buhajów na stacye. Zestawienie tych dat ułatwi dokładne prowadzenie Książek „Inwentarzy“ przez Komitet subwencyonowanym biurom Towarzystw rolniczych do prowadzenia poleconych.

Dalsza część tego sprawozdania winna obejmować ogólne uwagi, dotyczące hodowli bydła jak n. p. czy daje się odczuwać dodatni wpływ na hodowlę ustawy o licencyonowaniu buhajów? czy rok w sprawozdaniu wymieniony był korzystnym lub nie, dla hodowli miejscowej i z jakich powodów? czy jest łatwość tworzenia nowych subwencyjnych stacyi buhajów, a jeżeli nie, to czemu to przypisać należy i t. d.

b) Konie.

Tutaj wymienić należy ilość subwencyjnych i subwencyonowanych stacyi ogierów? gdzie i u kogo są one założone? czy okoliczni rolnicy korzystają z nich, a jeżeli nie, to dla czego? Wreszcie wymienić w krótkości wypada czy chów koni w obrębie działalności Towarzystwa się podnosi czy też upada i jakim przyczynom w pierwszym rzędzie upadek ten przypisać należy?

c) Trzoda chlewna.

W tej części sprawozdania wymienić należy ilość większych i mniejszych subwencyjnych chlewni zarodowych i stacyi knurów; czy okoliczni rolnicy korzystają ze stacyi knurów? a jeżeli nie, to dlaczego? czy zamiłowanie do chowu trzody chlewnej jest między włościanami? czy włościanie wolą świnie o typie angielskim (Yorkshire), czy też rasy krajowej? czy wreszcie chów trzody chlewnej się podnosi, czy też upada i z jakich powodów.

d) Owce.

W tym dziale wymienić wypada, czy, u kogo i gdzie znajdują się subwencyjne owczarnie zarodowe i stacye tryków? czy okoliczni rolnicy korzystają z tych stacyi, a jeżeli nie, to z jakich powodów? Wreszcie czy jest zamiłowanie do chowu owiec i czy są podatne do tego chowu miejscowe warunki.

e) Drób.

Tutaj wymienić wypada, czy jakie i u kogo znajdują się subwencyonowane lub prywatne (większe) kurniki zarodowe? czy włościanie zajmują się chowem więcej kur, czy też gęsi lub kaczek, albo w części także i indyków? czy Towarzystwa chowu drobiu (we Lwowie, w Jarosławiu, Tarnowie i t. d.), rozwijają swą czynność w obrębie działalności Towarzystwa? Ponieważ chów drobiu, zwłaszcza u mniejszych i małych rolników jest wielkiego ekonomicznego dla kraju znaczenia, przeto Wydziały w tej części rocznego sprawozdania winny poświęcić słów kilka ogólnym uwagom i spostrzeżeniom, które nad tą hodowlą, z uwzględnieniem miejscowych warunków poczynić wypada.

f) Kozy.

Ponieważ Komitet dopiero w r. 1905 otrzymał z c. k. Ministerstwa rolnictwa pierwszą subwencyę na podniesienie chowu kóz, które w bogatszych okolicach bodaj czy nie szkodnikami nazwaćby wypadało, natomiast w okolicach nieurodzajnych i pustkowiach, gdzie nie ma wystarczających dla chowu bydła warunków, kozę przeważnie za „krowę ubogich“ uważać należy, przeto ten dział sprawozdania dopiero w przyszłych latach będzie mógł być opracowanym i to przez te tylko Towarzystwa, w których obrębie działalności są rzeczywiście takie okolice, które do chowu kóz stosowne posiadają warunki.

g) Lustracye.

Ponieważ wobec zorganizowania subwencyonowanych biur Wydziały Towarzystw rolniczych okręgowych dokładnie wiedzieć mogą i wiedzieć powinny, gdzie w obrębie ich działalności, u których hodowców i jakie są umieszczone subwencyjne lub subwencyonowane sztuki zarodowe, bo w tym właśnie celu polecone są przez Komitet do prowadzenia „Książki inwentarzy“, a w interesie hodowli leży, aby nad temi sztukami stałą rozciągnąć opiekę i kontrolę w jakim one znajdują się stanie, przeto ani na chwilę wątpić nie można, że Wydziały wypełniając przyjęte na siebie wobec Komitetu zobowiązania systematycznie przeprowadzać będą odpowiednie lustracye.

W tej zatem części rocznego sprawozdania winny Wydziały podawać wiele takich przeprowadziły lustracyi? gdzie, kiedy i czy jedna tylko osobistość, a mianowicie która te lustracye przeprowadziła? czy celem ułatwienia przeprowadzania tychże rejon działalności Towarzystwa podzielony został na okręgi i na jakie? wreszcie komu w tych okręgach wydział czynności te powierzył?

Celem uzyskania pewnej jasności w tym dziale należy tę część sprawozdania podzielić na następujące grupy: *a)* stacye ogierów, *b)* obory zarodowe, *c)* subwencyjne i subwencyonowane stacye buhajów, *d)* chlewnie zarodowe i stacye knurów, *e)* owczarnie zarodowe i stacye tryków, *f)* kurniki zarodowe naturalnie o ile takie sztuki zarodowe znajdują się w obrębie działalności danego Towarzystwa.

h) Premiowania.

Komitet przeznacza każdego roku dla Towarzystw okręgowych pewne kwoty na premiowanie bydła włościańskiego, a wielu Towarzystwom przychodzą z taką pomocą i inne Instytucye, jak n. p. Wydziały Rad powiatowych, Magistraty, Towarzystwo hodowców czerwonego bydła polskiego i t. d.

W tej zatem części sprawozdania winien być przez Wydziały poszczególnych Towarzystw okręgowych przedstawiany cały przebieg każdorocznych premiowań, przeprowadzonych w obrębie ich działalności, z uwzględnieniem następujących szczegółów: 1) miejsce i data premiowania; 2) skład komisyj premiujących; 3) ilość spędzonego bydła; 4) ilość sztuk pre-

miowanych; 5) z których subwencyj jakie kwoty na premie wydane zostały; 6) czy został w tym Funduszu remanent, czy też niedobór i w jakiej wysokości?

Gdyby Wydział jednego lub drugiego Towarzystwa okręgowego, mimo otrzymanych na ten cel subwencyi, premiowań bydła włościańskiego w roku sprawozdawczym w obrębie swej działalności nie przeprowadził, to w tej części sprawozdania wymienić wypada, z jakich uczynił to powodów i na co zużył subwencye na premiowania przeznaczone.

III. Wystawy okręgowe, konkursy, względnie próby demonstracyjne maszyn.

Ponieważ „Wystawę rolniczą“, a w wielu wypadkach „rolniczo-przemysłową“, urządza zazwyczaj w każdym roku Wydział jednego tylko Towarzystwa okręgowego, przeto opracowanie tej części rocznego sprawozdania przypadnie w udziale temu tylko Towarzystwu, w którego obrębie działalności wystawa urządzoną została.

Przedłożenie jakiegoś wzoru do ułożenia tego sprawozdania nie miałoby praktycznego znaczenia, bo wystawa wystawie nie zawsze równa i z tego też właśnie powodu każde takie sprawozdanie opracowane być winno stosownie do tego, co było wystawione. Jeżeli Towarzystwo urządzało jakie konkursa względnie demonstracyjne próby maszyn, to tutaj wymienić wypada gdzie się odbyły, jakiego rodzaju były konkursy względnie demonstracye i do jakich doprowadziły wniosków.

IV. Mleczarstwo.

Wydziały niektórych Towarzystw okręgowych, opierając się na tem, że dla hodowli wielkie ma znaczenie produktywność krów dojnych nietylko w kierunku ilości, ale i jakości mleka, t. j. zawartości w niem tłuszczu — podjęły akcyę przeprowadzania kontrolnych udojów w celu badania z jednej strony rentowności utrzymywanych krów mlecznych, z drugiej zaś strony w celu wyboru odpowiedniego materyału hodowlanego.

Ta zatem część sprawozdania, o ile ona dotyczy danego Towarzystwa, winna przedstawić dokładny obraz podejmowanej w tym kierunku akcyi, wykazać do jakich ona w roku sprawozdawczym doprowadziła wyników i kto ją technicznie przeprowadził?

V. Gnojownie wzorowe.

Celem pouczenia i zachęcenia włościan do lepszego utrzymywania zasobów nawozowych (obornika) w zagrodach, Komitet centralny udziela Wydziałom Towarzystw okręgowych zasiłku, aby subwencyonowały przebudowywanie stajen włościańskich dla możności przechowywania w nich obornika pod inwentarzem, lub w innych wypadkach, aby pomagały do budowy wzorowych gnojowni.

Wydziały zatem tych Towarzystw okręgowych, które w obrębie swej działalności przeprowadzały w roku sprawozdawczym powyższą akcyę, winny w tem miejscu z tej czynności zdać sprawę i podać gdzie, komu i z jaką kwotą dopomogły do przebudowania stajni, lub też do urządzenia wzorowej gnojowni.

VI. Próby polowe z nasionami i nawozami.

Próby z uprawą odmian kartofli, buraków i roślin gospodarskich, oraz z racyonalnem stosowaniem pomocniczych nawozów sztucznych przeprowadzają u członków Towarzystwa Wydziały z pomocą Komitetu c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego i wedle wskazówek Stacyi doświadczalnej przy Studyum rolniczem Uniwersytetu krakowskiego.

Wydziały Towarzystw, w których obrębie działalności próby takie przeprowadzone zostały, winny w tem miejscu zdać sprawę z tych tak ważnych czynności, a do ułożenia odpowiedniego rzeczowego sprawozdania powinni przyczynić się ci rolnicy, u których próby przeprowadzone zostały, bo właśnie oni jako posiadający wszelkie zapiski, daty i cyfry, powinni w pierwszym rzędzie być powołani do opracowania tej części sprawozdania.

VII. Działalność handlowa.

Ponieważ prowadzenie działu handlowego przez organa Towarzystw okręgowych w niepomierny sposób przyczynia się do ich rozwoju, bo członkom Towarzystwa pośredniczy i pomaga w zakupnie niefałszowanych sztucznych nawozów, nasion w doborowych gatunkach, narzędzi i innych artykułów gospodarskich,wreszcie ułatwia im sprzedaż żyta i owsa do magazynów wojskowych i t. d., przeto też każde nieomal Towarzystwo okręgowe prowadzi mniejszy lub większy dział handlowy, a ta część sprawozdania winna dać jasny obraz, w jaki sposób zorganizowany jest „Dział handlowy“ przy Towarzystwie i jakie w roku sprawozdawczym przeprowadził handlowe obroty.

VIII. Inne agendy Towarzystwa.

Ponieważ zdarza się, że niektóre Towarzystwa rolnicze okręgowe przeprowadzają albo stale, albo też od czasu do czasu jakieś czynności, których inne Towarzystwa albo wcale nie podejmują, albo też wyjątkowo przeprowadzają, a wobec tego takie czynności nie są objęte niniejszym wzorem, mającym służyć do układania rocznych sprawozdań, jak n. p. premiowanie sług, zwiedzanie gospodarstw, prowadzenie jakiejś akcyi ratunkowej albo zapomogowej, zużywanie wyjątkowych subwencyj na specyalne cele przez tę lub ową instytucyę przeznaczonych i t. d., przeto ten ustęp winien służyć do umieszczenia w nim dokładnego sprawozdania z czynności Towarzystwa, w powyżej podanym kierunku przeprowadzanych.

IX. Zamknięcie rachunkowe.

Sprawozdanie roczne każdego Towarzystwa okręgowego, nadsyłane do druku w rocznem sprawozdaniu Komitetu c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego, winno się kończyć: „Zamknięciem rachunkowem“, którego sposób zestawienia podany został na str. 40 niniejszej „Instrukcyi“.

Ze stołu redakcyjnego.

Stoklasa: *„Sein oder nicht sein der österreichischen Gerstenproduktion“.* Pod tym tytułem wydał znany fizyolog i agronom prof. Stoklasa w Pradze broszurę mogącą zainteresować koła rolnicze. Zwracając uwagę na znaczenie uprawy jęczmienia dla Austryi jako płodu, który w konkurencyi środkowo-europejskiej odnieść może zwycięstwo tylko przy odpowiedniej bardzo troskliwej selekcyi nasienia do siewu, dobrej uprawie i przedewszystkiem odpowiedniem nawożeniu, autor przyjmuje za punkt wyjścia niebezpieczeństwo wypływające dla produkcyi jęczmienia austryackiego z nowego traktatu handlowego z Niemcami i omawia warunki, które mogą zapewnić Austryi przetrzymanie „jęczmiennej kryzys“. Broszura zawiera dużo materyału uzyskanego z doświadczeń wazonowych, polowych, laboratoryjnych, jak również przeprowadzonych w rozmaitych gospodarstwach czeskich i morawskich, nadto interesujące daty statystyczne wykazujące produkcyę jęczmienia we wszystkich krajach koronnych, oraz zużycie nawozów sztucznych używanych przy uprawie jęczmienia, wreszcie szereg zdjęć fotograficznych demonstrujących uzyskane przez autora rezultaty doświadczeń wazonowych przy rozmaitych dawkach nawozowych. Ze względu na aktualność sprawy i cenne wskazówki dla rolników broszura zasługuje na polecenie.

Sprawy bieżące.

II. zebranie galicyjskich producentów spirytusu odbędzie się dnia 23 maja b. r. o godzinie 4-tej popołudniu w sali Komitetu c. k. Towarzystwa roln. w Krakowie (ul. Basztowa l. 6).

Przedmiotem obrad zebrania będzie sprawa utworzenia związku gorzelnianego celem zszeregowania rozbitych dotąd galicyjskich przedsiębiorców (właściciele i dzierżawców) gorzelni rolniczych w jeden silny zastęp, zdolny stawić skuteczny opór szkodliwemu działaniu obcych rolnictwu czynników, które korzystając z braku dokładnych informacyj o stosunkach targu spirytusowego i wyzyskując słabość ekonomiczną pojedynczych producentów, obniżają przy transakcyach cenę produktu, a sobie przysparzają w ten sposób nieproporcyonalnie wysokich zysków.

W szczególności będzie zadaniem związku gorzelnianego zapewnić przedsiębiorcom gorzelni lepszą niż dotąd rentowność przedsiębiorstwa, a to przez:

1) zapewnienie spieniężenia produktu po możliwie najkorzystniejszej cenie;

2) użyczenie członkom taniego i dogodnego kredytu zaliczkowego w miejsce dotychczasowych zaliczek pobieranych od rafineryj i grosistów, którzy za to niestosunkowo obniżają cenę zakontraktowanego towaru.

3) założenie w razie potrzeby odpowiedniej ilości wolnych składów i magazynów.

Na tej drodze spodziewa się związek gorzelniany wywalczyć najważniejszej gałęzi naszego przemysłu rolniczego zupełną niezależność od tych fluktuacyj targu spirytusowego, które nie są wynikiem istotnego stanu rzeczy, w razie zaś skupienia w swoich rękach całości lub przynajmniej większej części galicyjskiej produkcyi spirytusu związek zapewni sobie decydujący, a dla swoich członków bardzo korzystny wpływ na stosunki targu spirytusowego.

Gdyby w dniu 23 b. m. utworzenie takiego związku na razie nie mogło przyjść do skutku, zebranie zajmie się sprawą organizacyi wspólnej sprzedaży spirytusu za pośrednictwem Syndykatu Towarzystw rolniczych w Krakowie. Firma ta w myśl rokowań przeprowadzonych ze Sekcyą gorzelnianą Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego udzielać będzie przystępującym do wspólnej sprzedaży spirytusu producentom zaliczek na zadeklarowany towar pod warunkami, które zebraniu zostaną przedłożone do szczegółowego rozważenia. *R.*

Protokół posiedzenia Sekcyi chowu koni z dnia 21 marca 1905 r. Obecni pp.: Jan hr. Tarnowski, Zdz. hr. Tarnowski, Al. Dąmbski, H. Dolański, K. Czecz, Dr. Raczyński. Po odczytaniu i przyjęciu bez zmiany protokołu ostatniego posiedzenia uchwalono:

1) Na pismo Wydziału narodowego Towarzystwa chowu koni i wyścigów we Lwowie w sprawie powiększenia ilości biegów dla koni półkrwi krajowych wysłać temuż Wydziałowi odpowiedź według wniosku p. Bojanowskiego ze zmianami przez p. hr. Z. Tarnowskiego w tekscie uwidocznionemi.

Nadto udzielić Prezydyom: Komitetu c. k. Tow. gosp. we Lwowie, Międzynarodowego Towarzystwa wyścigów konnych w Krakowie i Klubu jazdy panów w Krakowie odpisy całej korespondencyi, przeprowadzonej w tym przedmiocie między Komitetem a Wydziałem narodowego Tow. chowu koni i wyścigów we Lwowie z prośbą o poparcie proponowanej wspólnej akcyi.

2) Na pismo bukowińskiej Rady kultury w sprawie zakupna remont odpowiedzieć w myśl wniosków p. Bojanowskiego z poprawkami w tekscie przez Jana hr. Tarnowskiego uwidocznionemi.

3) Udzielić subwencyi na ogiery pp.: Śmiałowskiego w Chodorowie, Habrata w Suchodole i Konrada w Goleszowie.

4) *a)* Przyjąć do wiadomości protokół z 27 posiedzenia Komitetu dla chowu koni przy c. k. Namiestnictwie we Lwowie.

b) Wysłać na premiowania do Niska, Rzeszowa, Tarnowa, Wadowic, Nowego Sącza i Jasła p. Bojanowskiego.

c) Napisać do c. k. Namiestnictwa, aby premiowanie koni odbyło się w N. Sączu podczas wystawy rolniczej w jesieni.

5) Odnieść się do Koła polskiego i c. k. Ministerstwa rolnictwa z prośbą o poparcie w tym kierunku, aby fundusze przeznaczone przez Zarząd wojskowy na zakupno remont były użyte na ten cel w obu połowach Monarchii w tym stosunku, w jakim te połowy ponoszą wydatek na wspólną armię.

Trzeci targ na bydło rozpłodowe, urządzony staraniem Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego odbędzie się w Krakowie w ujeżdżalni przy ul. Rajskiej w dniach 20 i 21 maja b. r. Dotychczas zostało zgłoszonych i przyjętych na targ sztuk 96, a mianowicie: 53 sztuk bydła rasy nizinnej, 26 sztuk rasy Simental i Bern-Simental i 17 sztuk czerwonego bydła polskiego. Na targ przyjmowane są buhaje w wieku od 1—$2^1/_2$ lat, krowy nie starsze jak w wieku lat 8, jałówki cielne w wieku od $1^1/_2$—3 lat i jałówki nie cielne w wieku od $1^1/_2$—2 lat. Dla Towarzystw rolniczych okręgowych nastręcza się dobra sposobność do nabycia na targu dobrych buhajów na stacye, a także prywatni hodowcy będą mogli zaopatrzyć się w odpowiedni materyał rozpłodowy zarówno męski, jak i żeński.

Proszek mleczny. W obecnych czasach w różnych kierunkach cywilizacyi spostrzegamy postęp z każdym rokiem, niemal z każdym dniem. Tak też i w różnych gałęziach rolnictwa bardzo często usłyszeć dzisiaj można o jakimś specyalnym wynalazku lub ulepszeniu, który ziemianie nasi z wdzięcznością przyjmują zwłaszcza w teraźniejszych trudnych ekonomicznych warunkach.

Wiadomo jest, iż jednym z najzdrowszych, a najpożywniejszych środków spożywczych jest niezaprzeczenie dobre mleko. Żdarza się ale, że mleko albo jest za drogie, z powodu zamałej ilości wyprodukowanej w niektórych stronach zamieszkałych przez ludność bardzo ubogą, albo jest ono tego rodzaju, że nie zupełnie nadaje się do użycia, lub wreszcie znów jest go taki nadmiar, że niewiadomo co z tą nadwyżką czynić, jeżeli przeróbką na masło lub ser nie opłaca się. Najkorzystniejszym więc wyjściem w ostatnim wypadku byłby transport tego mleka w dalsze strony z warunkiem, aby ono tak podczas przesyłki jak i na miejscu przeznaczenia swego, nie ulegało zepsuciu, ale możliwem było do każdego użycia w całej swej pierwotnej świeżości i składzie.

W Szwajcaryi znanej powszechnie z nadmiaru produkcyi mleka, wymyślono między innemi obecnie już znany sposób t. zw. zkondenzowania mleka, aby go można w jak najdalsze strony wysyłać. Takie mleko zkondenzowane jako rodzaj masy przesyłane bywa w blaszanych puszkach hermetycznie zamkniętych. Sposób ten o ile jest dobrym, o tyle ma on jedną ujemną stronę, że puszka taka raz otworzona, musi być cała odrazu zużyta, inaczej mleko zkondenzowane w niej, jakiś krótki czas na działanie powietrza pozostawione, ulega zupełnemu zepsuciu.

Aby więc tej ewentualności zapobiedz, wynaleziono ostatniemi czasy w Półn. Ameryce nowy sposób przesyłania mleka w najodleglejsze strony, bez obawy zepsucia się tego mleka w postaci proszku czyli t. z. mączki mlecznej. Sposób ten polega na tem, że mleko w stosownym aparacie odpowiednio ogrzane i oziębiane, zamienia się w proszek. Proszek ten mleczny na działanie powietrza jest zupełnie odpornym i nie ulega zepsuciu.

Taka mączka przesłana ma miejsce przeznaczenia, wrzucona do wody 70° Cel. gorącej rozpuszcza się — tłuszcz również się rozpływa tak, że po krótkim czasie otrzymuje się pełne świeże mleko, w tym samym stanie, w jakim ono było w miejscu przed przemianą na proszek dostarczone. Przy obliczeniach i doświadczeniach w tym kierunku już przeprowadzonych okazało się, że 10 litrów mleka dać może 1 kgr. t. zw. mączki.

W Północnej Ameryce istnieją obecnie trzy fabryki, w których odbywa się ta przeróbka mleka na proszek, który to proszek wprost z tych fabryk w odpowiedniem opakowaniu, rozchodzi się w najdalsze strony. Cukiernicy i piekarze chętnie taką mączkę mleczną z najdalszych stron sprowadzają i zużytkowują z dobrym skutkiem.

Prawdopodobnie i w Europie podobne fabryki będą założone w krótce, a byłoby to wielką korzyścią tak dla producentów jak i konsumentów mleka.

Czy jednak rychło i ten postęp do nas zawita i czy rzeczywiście okaże się tak korzystnym, niedaleka może przyszłość to okaże. *K. L.*

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Sprawozdanie Syndykatu Towarzystw rolniczych

z targu zbożowego w Krakowie na Kleparzu we wtorek 9 maja 1905 r.

Tendencya dzisiejszego targu była wogóle ożywiona jednakże ceny o wiele się nie podniosły. Dowozy były małe, a sprzedaż ograniczała się do niewielkich rozmiarów. Sprzedano około 10 wagonów pszenicy i około 10 wagonów żyta. Jęczmienia wcale nie dowieziono. Dowóz owsa mierny, odbyt dosyć dobry. Dowóz grochu zmalał, a natomiast zapotrzebowanie się wzmogło, co wpłynęło na pewne polepszenie cen. Wyka poszukiwana, bobik zaniedbany. Sezon koniczyny czerwonej minął, jedynie najgorsze gatunki po cenach nizkich na targu się pojawiały. Otręby miały cenę niezmienioną.

Sprzedawano: pszenicę białą po 0.00—9.75 K., pszenicę czerwoną po 9.50—9.75 K., żyto po 7.50—7.80 K., jęczmień po 7.50—8.10 K., owies po 7.60—8.00 K., groch po 9.00—11.50 K., groch Victoria po 10.50—12 00 K., wyka po 10.00—12.00 K., bobik po 7.50—8.00 K., otręby pszenne po 5 60—5.80 K., otręby żytnie po 5.60—5 80 K. Wszystko za 50 kg.

Zboża.

	Maj	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies
Lwów	5	17.50—18.00	12.80—13.20	14.60—15.50	14 60—15.00
Tarnów	5	18.00—18.50	14.00—14 50	14.00—15.00	15 00—16.00
Podwołoczyska:	3	16.30—17.20	12.40—13 00	12.20—13.50	12.40—13.00
„ ros. bez cła	3	13.60—14.80	10.60—11.20	11.80—13 40	11.10—11.80
Wiedeń	9	18.00—19.10	15 20—15.90	15 80—17.50	14.50—15.20
Peszt	9	18.30—18.32	14.70—14.80	00.00—00.00	13.80—13.82
Ceny w koronach za 100 *kg.*					
Wrocław	8	16.40—18.20	13 60—14.60	14.20—15.80	13.80—15.80
Ceny w markach za 100 *kg.*					

Jęczmień pastewny. Wiedeń 9/V 15.00—15.60 K. **Lwów** 5/V 13.50—14.50 K. za 100 kg.

Jęczmień na krupy. Wiedeń 9/V 15 00—15.60 K. za 100 kg.

Kukurydza. Kraków 9/V 15.00—18.00 K. **Wiedeń** 9/V 15.80—16 80 K., **Lwów** 5/V 18.00—18.50 K. **Peszt** 9/V 14.72—14.74 K. **Tarnów** 5/V 18.00—19.00 K. za 100 kg.

Hreczka. Kraków 7/III 00.00—00.00 K. **Tarnów** 5/V 19.00—20.00 K. **Lwów** 5/V 17.50—19.00 K.

Strączkowe, przemysłowe, okopowe i nasiona.

Groch. Wiedeń 24/I 21.00—26.00 K. **Lwów** 5/V 13.50—20 00 K. **Tarnów** 5/V 20.00—24.00 K. za 100 kg.

Wyka. Lwów 5/V 23.00—25.00 K.

Chmiel. Wiedeń 17/III zatecki miejski 275—290 K, zatecki okoliczny. 255—265 K., anschauer czerwony 235—245 K., zielony 215—225 K. za 50 kg. **Lwów** 5/V 150—170 K. za 56 kg.

Rzepak. Kraków 3/III 22.00—22.50 K. **Lwów** 5/V 23.00—23.50 K. **Wiedeń** 31/I 23.00—24.00 K. **Praga** 0/I 0.00—0.00 K. **Peszt** 9/V 23.00—24.00 K. **Tarnów** 5/V 22.00—23.00 K. za 100 kg.

Ziemniaki. Kraków 9/V 6.00—6.50 K. **Tarnów** 5/V 4.00—5.00 K. **Lwów** 26/IV 00.00—00.00 K.

Koniczyna czerwona. Lwów 5/V 120.00—140.00 K. **Podwołocz. galic.** 18/XII 000.00—000.00 K. **Podwołocz. ros.** 18/I 96.00—130.00 K. bez cła. **Wiedeń** 5/V styryj. 144.00—152.00 K. średnia jakość 112.00—118.00 K., gruboziarnista czysta 000.00—000.00 K. za 100 kg.

Koniczyna biała. Kraków 2/V 80.00—110.00 K. **Lwów** 5/V 90.00—130.00 K. **Wiedeń** 5/V 110.00—115.00 K. za 100 kg.

Zwierzęta i produkty zwierzęce.

Woły. Wiedeń 8/V galicyjskie prima 76 00—80.00 K., secunda 68.00—75.00 K., tertia 64.00—67.00 K. za 100 kg. żywej wagi. Spęd 521 sztuk.

Nierogacizna. Wiedeń 4/V prima 114 00—120.00 K. tłuste 122 00—126.00 K. za 100 kg. żywej wagi.

Miejska centralna targowica na bydło w Krakowie 12/V. Na dzisiejszy targ spędzono bydła rogatego 708 sztuk, jałowników 47, cieląt, 408 owiec i kóz 5, nierogacizny 200. Płacono za woły 68—76 K., za krowy po 66—72.00 K. buhaje 70—80 K. za 100 kg żywej wagi. Za cielęta płacono 32—42 K. za sztukę, a za owce od 00—00 K. za sztukę. Za nierogaciznę płacono po 132—146 K. za 100 kg. rzeźnej wagi (bitych sztuk).

Masło. Wiedeń 5/V deserowe 2.80—2 90 K., wiejskie 2.60—2.70 K. zwykłe targowe 2.40—2.60 K. **Kraków** 2/V targowe 2.40—2 80 K. za 1 kg. **Hamburg** 5/V stołowe I klasy 200.00—216.00 M. II klasy 194.00—198.00 M. III klasy 000.00—000.00 Marek za 100 kg. **Berlin** 6/V dworskie i spółkowe, prima 212.00—218.00 M., secunda 206.00—214.00 M., tertia 000.00—000 00 Marek za 100 kg.

Jaja. Wiedeń 5/V prima 36—38 sztuk, secunda 39—40 sztuk, konserwowanych w wapnie 00—00 sztuk za 2 K. **Kraków** 2/V 2.80—3.40 K. **Berlin** 3/III 0.00—0.00 M. za kopę.

Spirytus.

Wiedeń 5/V surowy 75% 46.40—46.45 K., rafinowany 90% bez opłaty 138.75—139.25 K.

Lwów 5/V 41.25—41.50 K.

Pasza.

Siano. Kraków 9/V 8 80—10.40 K. **Tarnów** 5/V 7.00—8.00 K. **Wiedeń** 5/V 6.00—8.40 K. za 100 kg.

Koniczyna. Kraków 9/V 10.80—11.60 K. **Wiedeń** 5/V 4.80—9.00 K. za 100 kg.

Słoma. Kraków 9/V 4.40—5.00 K. **Tarnów** 5/V 3.20—3.60 K. **Wiedeń** 5/V 6.50—6.60 za 100 kg.

Redaktor odpowiedzialny: Dr. Adam Krzyżanowski.

L. 39974/5.

OGŁOSZENIE.

W krajowych niższych szkołach rolniczych w Bereźnicy p. Stryj, w Horodence, w Jagielnicy, w Kobiernicach p. Kęty, w Suchodole p. Krosno, zaczyna się rok szkolny 1905/6 z dniem 1 lipca 1905 r.

Krajowe niższe szkoły rolnicze mają na celu kształcenie przedewszystkiem synów włościan na uzdolnionych praktycznych gospodarzy. Cały kurs nauki trwa trzy lata. Wszyscy uczniowie mieszkają w Zakładzie. Opłata za utrzymanie w zakładzie wynosi 150 kor. półrocznie. Uczniowie niezamożni mogą być przyjęci na koszt funduszu krajowego, tz. dostają bezpłatnie pomieszkanie wikt i odzież. Podania o przyjęcie do którejkolwiek z wymienionych powyżej szkół rolniczych wnosić należy najpóźniej do 15 czerwca br. do Dyrekcyi jednej z wymienionych powyżej szkół rolniczych. Do podania, które jest wolne od stempla, należy dołączyć:

1. metrykę urodzenia na dowód, że kandydat ukończył 15 lat;
2. świadectwo zdrowia wystawione przez lekarza;
3. świadectwo szkolne z ukończenia szkoły ludowej i świadectwo moralności;
4. świadectwo ubóstwa, jeżeli kandydat ubiega się o przyjęcie na koszt funduszu krajowego.

Lwów, dnia 28 kwietnia 1905.

Z Wydziału Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem.

L. 2247,

KONKURS.

Komitet c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego ma do umieszczenia na subwencyjnej stacyi:

Szpakowatego oryentalnego 160 ctn. wysokiego ogiera „Hultaja“ ur. 1900 r. po wywodowym Mahomecie z Osmanki.

Warunki otrzymania tego ogiera są następujące:

1. Hodowca ubiegający się o tego ogiera musi być członkiem Towarzystwa rolniczego i przed wniesieniem podania winien obejrzeć ogiera na miejscu w stajni ks. Dyonizego Węgrzynowicza w Krzeszowicach, kolej w miejscu, a poczta Kańczuga, w podaniu zaś zaznaczyć, że ogier odpowiada jego wymaganiom.

2. Hodowca, któremu Komitet przydzieli ogiera na stacyę winien w wysokości 25% ceny przyczynić się do jego zakupna t. j. kwotą 375 K. i ogiera na swój koszt sprowadzić.

3. Przez przeciąg lat czterech ogier jako subwencyjny pozostaje własnością Komitetu c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego i pod kontrolą tegoż.

4. Hodowca winien otrzymanym subwencyjnym ogierem stanowić rocznie 30 klaczy obcych i w tym celu winien postarać się o licencyą dla ogiera w mowie będącego.

5. Po czterech latach i po wypełnieniu warunków zawrzeć się mającej „Umowy“ ogier subwencyjny przechodzi na wyłączną własność hodowcy.

Podania należy wnosić najpóźniej do 15 czerwca r. b. i to nie wprost do Komitetu, tylko na ręce Wydziału tego Towarzystwa rolniczego okręgowego, w którym obrębie działalności mieszka hodowca, mający zamiar ubiegać się o ogiera w powyższym konkursie wymienionego.

Kraków, dnia 1 maja 1905 r.

Z Komitetu c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego.

KONKURS.

Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego rozpisuje konkurs na posadę asystenta kontrolnego dla przeprowadzenia kontroli mleczności (na wzór duński) w subwencyjnych oborach zarodowych Komitetu.

Wymagane są: ukończona szkoła rolnicza, przynajmniej 2-letnia praktyka rolnicza w gospodarstwach o ile możności mlecznych; pożądany jest ukończony kurs mleczarski.

Bliższe obowiązki asystenta będą określone osobną instrukcyą; kandydat będzie w każdym razie obowiązany także do praktycznego demonstrowania dojenia.

Wynagrodzenie w miarę kwalifikacyi. Podania, ewentualnie osobiste zgłoszenia przyjmuje Komitet c. k. Tow. roln. krak. (Basztowa 6) do dnia 15 maja 1905 r.

Z Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego.

Wydawnictwa
c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego.

ZESZYT I.: Dr Zygmunt z Lusławic Taszycki: **Taryfy i refakcye czyli ulgi taryfowe dla gospodarstw rolnych.** Kraków 1904 r. str. 68. Cena 1 kor.
ZESZYT II.: Dr. Jakób Tomalski: **Żywienie zwierząt gospodarskich ze szczególnem uwzględnieniem pasz treściwych.** Kraków 1904, str. 81. Cena 1 kor.
ZESZYT III.: Adam Krzyżanowski: **Związki rolników.** Kraków, 1905, str. 91. Cena 1·50 kor.
ZESZYT IV.: Stanisław Grabski: **Spółki włościańskie.** Kraków 1905. Cena 2 kor.
ZESZYT V.: Stefan Bojanowki: **Instrukcya dla subwencyonowanych biur Towarzystw rolniczych okręgowych.** Kraków 1905 Cena 1 kor.

Członkowie Towarzystwa rolniczego mają prawo nabywać powyższe wydawnictwa w biurze Komitetu po połowie ceny. Korporacyom i Kółkom rolniczym udziela się ponadto specyalnego rabatu.

Nakładem Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego. — W drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego, pod zarządem Józefa Filipowskiego.

WYCIĄG

Z TYGODNIOWEGO WYKAZU KRAJOWEGO BIURA POŚREDNICTWA PRACY WE LWOWIE.

A) Posady i miejsca wolne.

Biuro pracy, do którego zgłosić się należy:	Określenie posady i warunki:
Kołomyja	3 parobków żonatych, 70—80 K, 8 korcy ordynaryi i inne dodatki.
Limanowa	2 fornali żonatych.
"	1 dziewczyna do krów, 100 K i dobry wikt.
Lwów	4 fornali, 80—100 K i wikt.
Sanok	1 furman do koni cugowych 144 K, liberya i wikt.
Lwów	2 ogrodników.
Łańcut	2 kucharki.
"	1 kucharka-gospodyni do księdza.
Kołomyja	5 kucharek: A) 12—14 K, B) trzy po 14—16 K, C) 30 K mies.
Lwów	37 kucharek i służących do wszystkiego, 8—20 K.
Lwów	11 nianiek, 5—16 K.
"	14 pokojówek, 8—16 K.
Mościska	3 kucharki: A) 8—9 K, B) 12 K. 14—16 K.
"	8 dziewcząt służebnych do wszystkiego, 5—6 K i wikt.
"	1 praczka i prasowaczka do dworu, 12—14 K i koszta podróży.
Myślenice	1 praczka i prasowaczka do dworu, 96 K rocz. i wikt.
Oświęcim	1 starszy człowiek do koni do klasztoru, 100 K rocz. i całe utrzymanie.
Sanok	1 kucharz kawaler lub kucharka.
"	1 dziewczyna do posług domowych, 60—70 K rocz i wikt.

Poza granice kraju:

Oświęcim	70 dziewcząt do robót rolnych do Danii. Całe utrzymanie i 1 M 12 do 1 M 50 dziennie, akordowo 33 M za mórg. Termin dostawy: 8 maja br.
Kraj. Biuro	5—6 dziewcząt i ewentualnie 1 mężczyzna do robót rolnych w Bawaryi. Warunki do omówienia.
" "	2 parobków dobrych do Szwajcaryi. Jeden głównie do 10 sztuk bydła drugi do pary koni, nadto do innych robót rolnych.
" "	3 chłopców 14—15 letnich, zdrowych do fabryki szkła w Bawaryi. Na początek płaca 2 M 50 tygodniowo i całe utrzymanie. Mogą się wykształcić na fachowych robotników szklarskich.
" "	10—20 dobrych tokarzy metalu i ślusarzy maszynowych do fabryki maszyn w Szwajcaryi.
" "	4—6 dziewcząt 16—20 letn. do przędzalni w Szwajcaryi. Płaca 1 fr. 80 do 2 fr. za 11-to godz. dzień pracy.

B) Poszukują zajęcia.

Biuro pracy, do którego zgłosić się należy:	Określenie posady i warunki:
Łańcut	2 leśniczych.
"	2 ekonomów.
"	1 pisarz ekonomiczny.
Łańcut	200 robotników sezonowych rolnych.
Kołomyja	9 ekonomów, w tem: 8 praktycznych, 1 ze szkołą rolniczą w Jagielnicy.
"	6 rządców, w tem: 4 praktycznych ze szkołą rolniczą w Jagielnicy, 1 ze szkołą rolniczą w Dublanach. Świadectwa dobre, odpisy w aktach Biura.
Limanowa	1 pisarz ekonomiczny, ze szkołą rolniczą w Bereźnicy, może prowadzić mleczarnię ręczną.
"	1 chmielarz egzaminowany.
Lwów	2 gajowych.
"	1 gumienny.
"	2 ekonomów.
"	1 leśniczy.
"	1 dozorca gospodarczy.
"	1 pastuch.
Mościska	1 rządca-kontrolor-rachmistrz, żonaty, bezdzietny.
"	1 pisarz ekonomiczny lub pomocnik, ze szk. rol. w Bereźnicy, 20 K mies. i wikt.
"	7 ekonomów lub dozorców gospodarczych wzgl. leśniczych 200—400 K i ordynarya lub wikt.
"	5 leśnych-gajowych, 60—100 K i ord. lub wikt.
"	3 karbowych-polowych, 100—120 K i ordynarya.
"	1 gumienny, 120 K i 14 korcy ordynaryi.
"	1 strzelec-podleśniczy, według umowy.
"	1 fornal-cieśla-stelmach, 120 K i ordynarya.
"	1 parobek do koni wyjazdowych.
"	2 parobczaków, 100 K i wikt.
"	5 chłopców do koni, 50—80 K i wikt.
"	216 robotników rolnych sezonowych, 16—30 K i ord.
Myślenice	1 polowy lub leśny, wysłużony żandarm.
"	1 nadzorca lub pisarz folwarczny.
Oświęcim	1 ekonom.
"	1 nadzorca-strzelec.
"	1 dozorca gospodarz.
"	1 pisarz gospodarczy.
"	1 leśny, strzelec lub polowy.
"	2 leśnych lub gajowych.
Sanok	1 pisarz ekonomiczny, 20 K mies. i utrzymanie.
"	1 ekonom, izraelita, 300 K i wikt lub 600 K bez wiktu.
Tarnobrzeg	1 koniuszy i zarazem 1-szy sztangret, z długoletnią praktyką w pierwszorzędnych magnackich domach, najmniej 40 K m., liberya, wikt, pranie.
"	40 robotników drenarskich z przodownikiem.
Kraj. Biuro	1 leśniczy, także ekonom, lat 39.
" "	1 dozorca lasu lub gajowy.
" "	1 ekonom, lat 50, praktyki lat 25, z czego 19 na jednej posadzie w dobrach ks. Sapiehów.
" "	1 pszczelarz samoistny lub instruktor, także wykształcony ogrodnik, znajomość wyrobu win miodowych, owocowych i t. p. Lat 28.

Biuro pracy, do którego wpisać się należy:	Określenie posady i warunki:
Kraj. Biuro	1 zarządca ekonomiczny, lat 50, praktyki lat 30, pożądana posada w Galicyi wschodniej.
" "	1 leśniczy, lat 40 praktyki lat 14 egz. państw.
Limanowa	1 ogrodnik.
Lwów	1 ogrodnik.
Mościska	3 ogrodników, 200—480 K i ordynarya.
Łańcut	1 kowal dworski.
Lwów	1 kowal.
"	2 ślusarzy.
Oświęcim	1 kowal.
Sanok	2 kowali fabrycznych, 3 K 20 do 4 K dziennie,
Łańcut	1 maszynista motorowy.
Kołomyja	1 maszynista-monter, świadectwa dobre.
"	1 palacz egzaminowany, według ugody.
Limanowa	1 maszynista.
Mościska	1 maszynista egzaminowany, do 130 K mies.
Myślenice	2 maszynistów egzaminowanych.
"	1 palacz egzaminowany do kotła parowego.
Kraj. Biuro	1 maszynista i monter, 18 lat wszechstronnej praktyki.
Łańcut	1 gorzelnik.
"	1 kierownik młyna amerykańskiego.
Kołomyja	2 młynarzy samoistnych albo pomocniczych.
Lwów	6 kucharzy.
"	2 kuchcików.
Mościska	3 kucharzy, 1 kawaler, 2 żonatych.
"	1 gorzelnik egzaminowany, zapewnia 50% od skrobii.
Oświęcim	1 czeladnik masarski.
Limanowa	3 robotników dziennych, w kraju lub za granicą.

Biuro pracy, do którego zgłosić się należy:	Określenie posady i warunki:
Lwów	10 robotników dziennych.
Mościska	2 robotników akordantów.
Lwów	5 furmanów z b. dobremi świadectwami.
"	1 chłopak stajenny.
Mościska	3 furmanów, 12—20 K i wikt.
Łańcut	1 lokaj.
Kołomyja	7 zarządczyń-klucznic, według ugody.
Limanowa	1 lokaj.
Lwów	3 bony.
"	1 nauczycielka języka francuskiego.
"	6 klucznic.
"	4 panny do towarzystwa.
Mościska	1 kamerdyner, żonaty (żona gotuje) bezdzietny, na ordynaryę.
"	1 lokaj, kamerdyner, sztangret, 20 K wikt i ubranie, godny polecenia.
"	2 lokaji.
"	3 służących domowych i do koni.
"	1 stróż domu.
"	1 dziewczyna do posług i do dzieci, 8—10 K.
"	1 pokojowa, 10—16 K i wikt.
"	1 panna służąca albo do dzieci do dworu, umie białe szycie i krawieczyznę.
"	1 kucharka-gospodyni do księdza.
Myślenice	1 lokajczyk.
Oświęcim	1 portyer.
"	1 koniuszy, od 1 lipca b. r.
"	1 kucharka umiejąca także prasować.
Tarnobrzeg	1 kucharz żonaty, 30 K mies., ordynacya, mieszkanie i t. d.

